

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING AQLIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRADIGAN O'YINLAR

Mamajonova Xotiraxon Xamidullayevna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada aqliy o'yinlar bolalarning ijodiy salohiyatini ochishga yordam berishi, o'yinlarni bolalarning yoshiga moslashtirish, guruhli o'yinlar bolalarga muloqot qilish, turli xil o'yinlar orqali bolaning aqliy faoliyatini yanada rivojlantirish haqida soʻz boradi.*

Kalit soʻzlar: *rivojlanish, oʻyin, faoliyat, muloqot, moslashtirish, oʻrganish, koʻnikma, tafakkur, mashgʻulot.*

Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy faoliyatini rivojlantiradigan o'yinlar - bu ularning bilish qobiliyatlarini (diqqat, xotira, tafakkur, nutq, tasavvur) rivojlantirishga qaratilgan maxsus tashkil etilgan mashg'ulotlardir. Ushbu o'yinlar bolalarga atrof-muhitni o'rganish, yangi narsalarni o'rganish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Aqliy faoliyatni rivojlantiradigan o'yinlarning ahamiyati:

- Bilish qobiliyatlarini rivojlantiradi: O'yinlar bolalarga diqqatni jamlash, xotirani mustahkamlash, tafakkurni rivojlantirish, nutqni boyitish va tasavvurni shakllantirishga yordam beradi.
- Muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradi: O'yinlar davomida bolalar turli xil muammolarga duch kelishadi va ularni hal qilish yo'llarini izlashadi.
- Ijodiy qobiliyatlarni ochadi: O'yinlar bolalarning ijodiy salohiyatini ochishga, ularning fantaziyasini va tasavvurini rivojlantirishga yordam beradi.
- Ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi: Guruhli o'yinlar bolalarga muloqot qilish, hamkorlik qilish, o'z fikrlarini bildirish va boshqalarning fikrini hurmat qilishni o'rgatadi.
- O'qishga tayyorlaydi: Aqliy faoliyatni rivojlantiradigan o'yinlar bolalarning o'qishga, yozishga va hisoblashga tayyorgarlik darajasini oshiradi.

O'yinlarning turlari:

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun aqliy faoliyatni rivojlantiradigan turli xil o'yinlar mavjud:

- Diqqatni rivojlantiradigan o'yinlar:
 - "Farqlarni top": Rasmlardagi farqlarni topish.
 - "Nimani o'zgartirdi": Ob'ektlarning joylashuvini yoki tartibini o'zgartirish va boladan nima o'zgarganini so'rash.
 - "Top va ko'rsat": Ma'lum bir ob'ektni yoki rangni topish va ko'rsatish.
- Xotirani rivojlantiradigan o'yinlar:
 - "Eslab qol va takrorla": So'zlarni, raqamlarni yoki rasmlarni eslab qolish va takrorlash.

- Tafakkurni rivojlantiradigan o'yinlar:
 - "Ortiqchasini top": Bir qator ob'ektlardan ortiqchasini topish.
 - "Davomini top": Mantiqiy qatorning davomini topish.
 - "So'zlarni birlashtir": Ob'ektlarni ularning umumiy xususiyatlariga ko'ra birlashtirish.
 - Nutqni rivojlantiradigan o'yinlar:
 - "So'z o'ylab top": Ma'lum bir harf bilan boshlanadigan so'zlarni o'ylab topish.
 - "Hikoya tuz": Rasmlar seriyasiga qarab hikoya tuzish.
 - "So'z o'yinlari": Topishmoqlar, tez aytishlar, she'rlar o'qish.
 - Tasavvurni rivojlantiradigan o'yinlar:
 - "Nimaga o'xshaydi": Bulutlar, dog'lar yoki boshqa narsalarning nimaga o'xshashligini o'ylab topish.
 - "Ertak to'qish": Birgalikda ertak to'qish.
 - "Rolli o'yinlar": Turli xil rollarni o'ynash (shifokor, o'qituvchi, sotuvchi va h.k.).
- O'yinlarni tashkil etish bo'yicha tavsiyalar:
- O'yinlarni bolalarning yoshiga moslashtiring: O'yinlar bolalarning yoshiga va rivojlanish darajasiga mos bo'lishi kerak.
 - O'yinlarni qiziqarli qiling: O'yinlar bolalar uchun qiziqarli va zavqli bo'lishi kerak.
 - Bolalarni rag'batlantiring: Bolalarni o'z yutuqlari uchun maqtang va ularni qo'llab-quvvatlang.
 - O'yinlarni xilma-xil qiling: Bolalarni zeriktirmaslik uchun turli xil o'yinlardan foydalaning.
 - O'yinlarni o'z vaqtida to'xtating: Bolalar charchamasligi uchun o'yinlarni o'z vaqtida to'xtating.

O'yinlar uchun materiallar:

O'yinlar uchun turli xil materiallardan foydalanish mumkin:

- Rasmlar
- Kartochkalar
- Kubiklar
- Konstruktorlar
- Qalamlar
- Bo'yoqlar
- Qog'oz
- O'yinchoqlar
- Tabiiy materiallar (barglar, toshlar, urug'lar)

XULOSA

Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy faoliyatini rivojlantiradigan o'yinlardan foydalanish - bu ularning bilish qobiliyatlarini rivojlantirish, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish, ijodiy qobiliyatlarini ochish va o'qishga tayyorlashning

samarali usuli hisoblanadi. O'yinlarni to'g'ri tashkil etish va ularni bolalarning yoshiga moslashtirish orqali siz ularning aqliy rivojlanishiga katta hissa qo'shishingiz mumkin.